

Az eltűnt palotáról

Megint eltűnt egy szép ház Budapestről. Lebontották a Wodianer-palotát. A csákány, amely nemrég végzett a Karátszonyi-palotával és az Angol királynő történelmi falával, leterítette ezt a szép, szürke-zárkózott hangulatú palotát is. Nem valami pótolhatatlan építészeti remekmű tűnt el vele, azt nem lehet mondani. De eltűnt egy uri hangulatú izléses épület és Budapestnek talán legszebb kovácsolt vaskapuja. Egy ipari remekmű. Ez a kapu megérdemelné, hogy az Iparművészeti Múzeumba kerüljön, mert nem mindennap születik mulakatos, aki ilyen mesterit tud remekelni. A Wodianer-palota nagy-urí építészeti jelenség volt dísztelen környezetben, elegáns hangot és hangulatot adott egész környékének. Különösen sikerült volt arányos szép udvara, ahonnan naponta gyönyörű hintó gördült ki a főkapu elé.

A ház gazdája nemes lovakat tartott, mint a mult század gazdag urai általában. A ragyogószőrű paripák fényes hintóban a Stefánia-utrá vitték a ház szikár, magas, öreg gazdáját. Ott a ligeti szép uton ez a hintó is elvegyült a kétfogatu, négyfogatu, ötfogatu kocsik hőmpolygó áradatában. Egy hatalmas iramban fejlődő gazdag, boldog, szép város életének mindennapi parádéja volt ez a kocsikorzó tavasztól őszig. Budapest, a XIX. század első éveinek kis vidéki városa, teljes iramban tört a nagy cél felé, hogy Európa egyik legszebb városa legyen. A gazdák, a gyárosok, a kereskedők, az iparosok pénzt, tudást, munkát áldoztak. Alapítottak, vállalkoztak, kockáztattak, megteremtették a magyar ipart, a modern mezőgazdaságot, a magyar kereskedelmet bekapcsolták a világkereskedelembé, gyarapodtak, gazdagodtak s szaporították a nemzeti vagyont.

Nemes anyagokból kitűnő művészek építették a szép bérházakat, finom magánpalotákat, elegáns

villákat. Barokk és reneszansz homlokzatu bérpaloták versenyezték Bécs legszebb bérházaival. Igazi művészek szobrai díszítették a faszádókat, nagytudásu, kitűnő kezű stukkó-iparosok rakták az ablakok fölé és köré a virágokból, gyümölcsökből, kövér angyalakból komponált füzéreket. Mint egy varázslatra, felépült az Andrássy-ut, Európa egyik legszebb, lelegegánsabb utcája. Épült, szépült, gyarapodott a város és aranypénz csegett a zsebében. Sistergett a szellemi élet, virágoztak a művészek. A festők, szobrászok műtermében, az írók dolgozószobáiban remekművek születtek és a magyar színpadnak annyi nagy színésze volt, mint tán a világ egyetlen színházi kulturájának sem.

Majd mikor eljön az ideje, megszületik a magyar Balzac vagy a magyar Zola, aki egész szélességében, magasságában és mélységében, minden erényével és minden bűnével megírja a város hőskorának történetét. Megírja, hogy milyen nagy utat kellett megtennie Budapestnek, míg a kis ikerváros világvárossá lett. Hiszen a XVII. század második felében a török világ végfelé Pestnek 3000, Budának 24.000 lakosa volt, persze a törökökkel együtt. A XIX. század küszöbén a pesti egyetemi kórházban tizenöt betegnek volt helye. 1803-ban Pesten csak fiókposta működött, Budán volt a főpostahivatal, ahonnan minden vasárnap indulnak a küldemények Bécs felé. Három-négy kis gyáraeska működött a fővárosban. 1802-ben Budapestnek 29.570 lakosa volt. Ha Budapest mai magaslátáról visszanézünk erre a nem is távoli korra, nem tagadhatjuk meg a csodálatot és tiszteletet azoktól, akiknek munkája, hite, szeretete és merész vállalkozó kedve varázsló gyorsasággal emelte világvárosi rangra a kis mezővárost. Ezeknek a szép évtizedeknek volt egyik tanuja a lebontott Wodianer-palota is.